

ประเภท : บทความ

หัวข้อ : ประติมากรรมประดับพระเมรุมาศ : ปลานิล ปลาพระราชทาน ในหลวงรัชกาลที่ 9

โดย : สมจิตร

ลงวันที่ : จันทร์ ที่ 30 เดือน ตุลาคม พ.ศ.2560

เข้าชม : 2213

ประติมากรรมประดับพระเมรุมาศ : ปลานิล ปลาพระราชทาน ในหลวงรัชกาลที่ 9

หลายคนอาจเคยได้ยินเรื่องเล่าเกี่ยวกับสาเหตุที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ไม่โปรดเสวยปลานิล มีเรื่องเล่าว่าทุกครั้งที่มีผู้นำปลานิลไปตั้งเครื่องเสวย จะบอกพระหัตถ์ให้ย้ายไปไว้ที่อื่น โดยไม่รับสั่งอะไรเลย จนวันหนึ่งมีผู้กล้าหาญชาญชัยกราบบังคมทูลถามว่า เพราะเหตุใดจึงไม่โปรดเสวยปลานิล พระองค์ทรงมีรับสั่งว่า “ก็เลี้ยงมันมาเหมือนลูก แล้วจะกินมันได้อย่างไร”

ปลานิลนี้เป็นปลาน้ำจืด มีถิ่นกำเนิดเดิมอยู่ในทวีปแอฟริกา เช่น ทะเลสาบในประเทศซูดาน ยูกันดา เป็นต้น ถิ่นกำเนิดอยู่ไกลโพ้นจากประเทศไทยแบบนี้ รู้หรือไม่ว่าปลานิลเริ่มเข้ามาแพร่หลายในประเทศไทยจนเป็นปลาอดนิยมนของคนไทยแบบทุกวันนี้ได้อย่างไร

ปลานิลเข้าสู่ประเทศไทยครั้งแรกเมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2508 หรือราว 52 ปีที่แล้ว โดยสมเด็จพระจักรพรรดิอะกิฮิโตะ เมื่อครั้งดำรงพระอิสริยยศมกุฎราชกุมารแห่งประเทศญี่ปุ่น ทรงจัดส่งเข้ามาทูลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จำนวน 50 ตัว ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้โปรดเกล้าฯ ให้ทดลองเลี้ยงปลานิลในบ่อภายในสวนจิตรลดา เป็นหนึ่งโครงการในโครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา ต่อมาพบว่าปลานิลเจริญเติบโตและขยายพันธุ์ได้ดี จึงทรงพระราชทานพันธุ์ปลานิลให้กับกรมประมง จำนวน 10,000 ตัว เพื่อนำไปขยายพันธุ์และแจกจ่ายแก่พสกนิกร และปล่อยลงไว้ตามแหล่งน้ำต่าง ๆ ที่เหมาะสม

โดยชื่อ “ปลานิล” เป็นชื่อพระราชทาน มีที่มาจากชื่อแม่น้ำไนล์ (Nile) ที่เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยดั้งเดิม หรือชื่อวิทยาศาสตร์ *Tilapia nilotica*)

ปัจจุบัน ปลานิลเป็น 1 ใน 10 อันดับปลายอดนิยมของคนไทย เนื่องจากมีรสชาติหวานอร่อย สามารถนำไปทำเมนูอาหารไทยได้หลากหลาย ทั้งยังมีราคาไม่แพงมากนัก และหาทานได้ตลอดทั้งปี รวมถึงปลานิลยังมีประโยชน์ต่อร่างกายมากมาย มีทั้งโอเมก้า 3 มีคอเลสเตอรอลและไขมันต่ำ

การจัดสร้างพระเมรุมาศในงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในครั้งนี้มีการประยุกต์เรื่องราวของพระราชกรณียกิจที่พระองค์ทรงอุทิศพระวรกายเพื่อพสกนิกรทุกหมู่เหล่า สอดแทรกผสมผสานในการจัดสร้างพระเมรุมาศฯ อยู่หลายส่วน อาทิ การออกแบบภูมิสถาปัตย์แปลงนารูปเลข 9 การติดตั้งกังหันน้ำชัยพัฒนา การสอดแทรกภาพโครงการในพระราชดำรินจิตรกรรมฉากบังเพลิงทั้ง 4 ทิศ รวมถึงประติมากรรมหมู่ปลา ทั้งปลานิล ปลากราย และปลาตะเพียน

ที่จะวางประดับในสระอินดาตรอบพระเมรุมาศฯ
ซึ่งจะมีประติมากรรมปั้นดินทั้งสิ้น 99 ตัว แบ่งเป็น 3 ขนาด ได้แก่ ขนาดใหญ่
ขนาดกลาง และขนาดเล็ก อย่างละ 33 ตัว
แต่ละตัวปั้นและลงสีอย่างเหมือนจริงที่สุดราวกับกำลังแหวกว่ายอยู่ในสระอิน
ดาต สื่อถึงพระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์ท่านมีต่อปวงชนชาวไทย

ประชาชนที่สนใจเข้าชมความวิจิตรงดงามของพระเมรุมาศฯ
สามารถเตรียมตัวเข้าชมพระเมรุมาศจำลองที่กรมโยธาธิการและกรมศิลปากร
ร่วมกันจัดสร้างขึ้นได้ในเดือนพฤศจิกายน 2560
ภายหลังเสร็จสิ้นงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพฯ แล้ว
โดยในพื้นที่กรุงเทพมหานครสามารถเข้าชมได้ 9 จุด ได้แก่
พระลานพระราชวังดุสิต สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเดิม สวนนาคราภิรมย์
(ใกล้กับสโมสรข้าราชการบริพาร ถนนมหาราช) ลานปฐมบรมราชานุสรณ์
รัชกาลที่ 1 ลานคนเมือง สนามกีฬาธูปะเตมีย์ พุทธมณฑล
ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค บางนา
และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ส่วนประชาชนในต่างจังหวัดสามารถเข้าชมพระเมรุมาศจำลองได้ที่อำเภอเมือง
ทั้ง 76 จังหวัดทั่วประเทศไทย

โดย ธีรลักษณ์ นิมิต

เรียบเรียงโดย สมจิตร ตาลสุก